

פחד דוד

פרשת מקץ
שבת הנוכה

ל' כסלו
תשע"ו

796

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

חנו כ"ה - מנוחת קדושה וטהרה

למד תורה אינו יודע את ערך התורה ואת הטוב והאור הגנוז בה, ולכן לא יוכל לעולם להעריכה ואף לא את מצוותיה. וכאשר יקיים מצוות לא יקיימם באהבה כמקיים את רצון בוראו, אלא כמצות אנשים מלומדה כדי לצאת ידי חובתו. וכאשר ירצה יבטלם, ואף לא יביע חרטה על כך, מפני שאת ערכם אינו יודע ובעיניו שוים הן לכלום.

אדם נחשב לעם הארץ אם לא עמל בתורה. כי בוודאי אם אינו עמל בה, זאת סיבה שאינו יודע את ערך התורה, והוא דומה לאדם שבקלות הגיע לידו כסף רב ולכן אינו מעריך את כספו, ובקלות יכול הוא גם להפסיד את כל כספו, שמכיון שאינו יודע את ערכו יבזבז מהונו ללא כל חשבון. כך הוא עם הארץ, שאינו יודע את ערך התורה ומצוותיה, הרי שבנקל יפסידם בידיים כי לא ידע להעריך ולשער את גודל ההפסד.

אולם, כאשר האדם עמל בתורה, יוכל לדעת את ערכה וחשיבותה וערך כל מצוה ומצוה. משל למה הדבר דומה, לאדם שמכיר ויודע להעריך את כספו, ויודע שכסף זה לא בא לו בקלות אלא רק לאחר עמל ויגיעה רבה, אדם זה לא יבזבז את כספו אלא יחשב כל פרוטה ופרוטה. כך הוא האדם שעמל בתורה, יודע הוא את ערך התורה ולא יעבור על דבריה ולא יבטל מצוותיה.

במצב כזה היה עם ישראל בתקופת היונים. מלכות הרשעה רצתה וכמעט הצליחה במזימתה להשכיח את התורה מישראל ולהעבירם על דתם, וכמעט כל היהודים באותה תקופה הושפעו מתרבות יון הקולקלת המורה על חיי הפקר, ואף לא היה מי שישיפע עליהם שפע רוחני ויחזירם למוטב, ואם כן הם נחשבו ממש לעמי הארץ. ולא עוד, היונים הרגו את רוב הצדיקים שבאותו הדור ורק מעט מהם נשארו אשר נלחמו ביונים ונצחום בניסי ניסים והצליחו בחסדי ה' להציל את עם ישראל משמד ח"ו.

משום כן מובן מדוע חכמים שבאותו הדור לא קבעו את החג על שם הנצחון הצבאי על אף גודל הנס. מכיון שהיהודים באותה תקופה היו עמי הארץ, ולא היתה בהם תורה. ואדם שאין בו תורה ואינו יודע את ערכה לא יבין שכל הצלחותיו באו לו רק מהש"ת, אלא יתלה את הצלחותיו בחכמתו העצמית. כי זו דרכו של יצר הרע, להשכיח מלב האדם את הקב"ה שבלעדיו אינו יכול לעשות מאום, ורק על ידי התורה יכול להתגבר עליו ועל תחבולותיו.

משום כן לא קבעו חז"ל זכר לניצחון. שאף שבזמן הנצחון ראו כל עם ישראל ואף שאר אומות העולם שיד ה' היתה בדבר, ושומר ישראל לא ינום ולא ישן, אולם פחדו חז"ל שבמשך הזמן ישכח מלבם של היהודים עמי הארץ שהקב"ה הוא זה שעזרם, והם יאמרו "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה". היינו, ידמו בעצמם שהנצחון שנצחו את היונים בא מכח גבורתם ולא תהיה שום תועלת מן החג הזה לדורות, ואולי יהיה להיפך ח"ו.

במסכת שבת (כא:): מספרים חז"ל על שם איזה נס קבעו את ימי החנוכה ליו"ט. דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי חנוכה דלא למספד בהון. שכשנכנסו היונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן, שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו להדליק אלא יום אחד, ונעשה בו נס והדליקו בו שמונה לילות. לשנה אחרת קבעום יו"ט בהלל והודאה.

נס פך השמן לא היה הנס היחיד שאירע לעם ישראל בעת שנצחו החשמונאים את היונים. שהרי אנו אומרים בתפילת "על הניסים"; כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך וכו'. כלומר, היוונים בקשו להשכיח את התורה מישראל, ורצו שבני ישראל ימירו את דתם, כמו שאמרו חז"ל שהיוונים אמרו לבני ישראל, כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל.

וכאשר ניצחו את היונים והרגו בהם, החזירו עטרה ליושנה, והחלו מקיימים מצוות בפרסהי ללא פחד ומורא, ונמנעו חילול שם שמים. ואם כן, וודאי היה זה נס עצום, שהרי בני חשמונאי היו מעטים וחלשים והיונים רבים וגיבורים, ואף על פי כן נצחו בני חשמונאי את היונים הרשעים, ועם ישראל ניצל משמד ח"ו.

אם כן לכאורה, מן הראוי היה שיקבעו חז"ל גם זכר לנס הנצחון הצבאי והצלת בני ישראל משמד. וצריך ביאור, מדוע חז"ל לא קבעו יו"ט לדורות על שם זה, וקבעוהו רק על נס פך השמן שהיה זה רק פרט אחד מרצף שרשרת הניסים שראה עם ישראל בימים ההם.

ועל כולנה, יש לנו להבין מדוע נקרא חג זה בשם חנוכה. אמנם חכמינו אמרו כי חג זה נקרא על שם שביום כ"ה בכסלו נחו היהודים מאויביהם, וזהו חנוכה; חנו כ"ה. אבל הדבר קשה, כי לא מצינו בשום חג שיקרא על שם התאריך שבו הוא חל, אלא כל חג או מועד נקרא על שם מהות החג עצמו.

ובביאור הדברים: אנחנו רואים שחג פסח נקרא על שם שפסח הקב"ה על בתי אבותינו במצרים בנגפו את מצרים. שבועות נקרא על שם שבעה שבועות שסופרים בספירת העומר, וגם על שם השבועה שנשבעו בני ישראל לשמור אמונים להקב"ה. סוכות נקרא על שם הסוכות שבהם הוסיב הקב"ה את בני ישראל במדבר. ואף פורים שגם הוא מדרבנן כמו חנוכה, נקרא על שם הפור שהפיל המן להרוג את בני ישראל. וכן הוא הדבר בראש השנה ויום הכיפורים.

הרי שלא מצינו בשום חג או מועד שיקרא על שם התאריך, אלא רק בחנוכה, שלא נקרא על שם הנס שקרה אלא בדווקא על שם התאריך שלו, כ"ה בכסלו בו נחו מהמלחמה. ולמה שונה חנוכה מכל המועדים, הרי היה צריך להיקרא בשם חג המנוחה, או חג השמנים.

ונראה לבאר בזה בטוב טעם, על דרך מה שאמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ה) ולא עם הארץ חסיד. היינו, אדם שלא

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 16:00 | 16:14 | 16:04 | 16:19

מוצאי שבת 17:16 | 17:17 | 17:15 | 17:19

רבינו תם 17:53 | 17:49 | 17:50 | 17:54

הילולא דצדיקיא

ל - רבי דוד אופנהיים

א - רבי יאיר חיים בכרך
מה"ס 'חוות יאיר'

ג - רבי חיים שמואלביץ

ד - רבי שאול דוויק הכהן

ה - רבי אברהם יעקב
מסדיגורא

ו - רבי יהושע עמרם

ז - רבי יחזקאל משינווא

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

יוונים נקבצו עלי

לפני מספר שנים הייתי צריך להגיע לארץ ישראל לצורך עניין מסוים, ומכיון שלא היה מקום פנוי בטיסה ישירה לארץ - נאלצתי לנסוע דרך יוון.

כשהמטוס נחת ביוון הייתה זו שעת מנחה, ועל כן נעמדתי בפינת הטרמינל והתפללתי את תפילת המנחה. כשסיימתי את תפילתי הבחנתי בגויים רבים ממוצא יווני שהקיפו אותי, והיו ביניהם אף כמה כמרים גדולים שעמדו ונעצו בי את עיניהם.

התנצלתי ואמרתיה להם שבסך הכל התפללתי. אך הם כלל לא כעסו עליי, ורק הנהנו בראשם ואמרו לי - 'גוד, גוד', כשכוונתם - 'טוב, טוב'.

כעבור זמן מה שוב המריא המטוס, הפעם בדרכו לארץ ישראל. ביושבי במטוס הרהרתי לעצמי על גדלותו של ה'. הנה אני, דוד פינטו הגעתי ליוון, מקום ממלכתו של אנטיוכוס הרשע שביקש לעקור את התורה מעם ישראל ואף גזר גזירות קשות על היהודים, ואני עצמי עמדתי בטרמינל שביוון והתפללתי תפילת מנחה ללא הפרעה.

הרי אם אנטיוכוס הרשע מימי החשמונאים היה קיים כעת - אין ספק שהוא היה הורג אותי ואת כל האנשים שעמדו סביבי ואפשרו לי להתפלל, ועוד אמרו על כך - טוב, טוב. אך כיום אנטיוכוס איננו, ובמקומו - יהודי שכמותי בעל זקן ופאות עומד ומתפלל מנחה בפרהסיא ללא כל הפרעה.

לאחר מכן, בהמשך הטיסה במטוס של חברת 'אולמפיק' - חברת תעופה יוונית, ניגש אליי הדייל היווני ואמר לי שיש להם בעבורי מנה כשרה למהדרין. כששמעתי זאת השבתי

היווני והבטתי בה בהתרגשות למול עיניו המופתעות, ובפנותי לכל שאר הדיילים היוונים שהיו סביבי הסברתי:

"לפני שנים רבות אבות אבותיכם היוונים עלו לארץ ישראל עם המלך אנטיוכוס במטרה להרוג כל יהודי ששומר שבת, אוכל כשר, מל את בנו ושומר טהרת המשפחה. חלומי של אנטיוכוס לא התגשם, הוא נענש על ידי הקב"ה ומת במיתה משונה. בני ישראל בהנהגת החשמונאים חזרו ליהדותם, נעשו להם ניסים גדולים וקבעו שמונת ימי חנוכה לזכר אותם ניסים ונפלאות שעשה עימם הקב"ה.

"והנה אתם, צאצאי אותם יוונים שביקשו לעקור את התורה מעם ישראל, דווקא אתם מביאים לי - היהודי - אוכל כשר. והרי אם אנטיוכוס היה רואה את מעשיכם כעת - הוא היה הורג אתכם מיד. ואיך ייתכן הדבר?"

אלא על כך נאמר 'והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לבלותנו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לבלותנו והקב"ה מצילנו מידם'. כך אמרתי ליוונים.

מאז ומעולם אומות העולם ביקשו לבלותנו ולהשמיד אותנו מעל פני האדמה, גלויות רבות גלינו ושעבדו רבים שועבדנו על ידי הגויים, כולם במטרה להכחיד את העם הנבחר. אולם הקב"ה הצילנו בעבר ומצילנו בהווה, ובניסי ניסים הוא מחיה ומקיים אותנו ושומר עלינו לבל נאבד מן העולם.

לו שאינני מאמין, ולפיכך נפנה הדייל להביא לי את מנתי הכשרה. כשחזר הושיט לי אותה סגורה וחתומה בחותמת הכשרות, אולם אני עדיין התפעלתי מהדבר ואמרתיה לו שאינני מאמין למה שעניי רואות.

הדייל לא הבין כלל מה רצוני ולמה אני מתכוון בדברי, וגם שאר הדיילים שעמדו מסביב ושמעו את השיחה בינינו לא הבינו מה אני רוצה מהם, על כן החלטתי להסביר את עצמי ואת מעשיי. ומעיד אני על עצמי שלא עשיתי זאת חלילה מתוך מטרה לצחוק עליהם אלא כדי לחזק את אמונותי בה' יתברך.

מסופר על הסבא מנובהרדוק בעל "מדרגת האדם" זצוק"ל שנסע פעם ברכבת, והיה לבוש כיהודי פשוט. באותה רכבת ישבו במחלקה הראשונה גנרלים ושאר אנשי שררה חשובים ועישנו להנאתם סיגריות. לאחר מכן פנו ל'סבא' זצוק"ל ולעגו לו: "הנה אתה יהודי פשוט. ומה נתן לך האלוקים שלך? כלום. אך תראה אותנו לעומתך - אנו אנשים חשובים ומורמים מעם".

הסבא זצוק"ל לא נבהל מדבריהם וענה להם באומץ:

"מה נתן לנו האלוקים שלנו? בחר בנו מכל העמים ורוממנו מכל לשון וקידשנו במצוותיו ונתן לנו תורת אמת!!!"

הסבא הקדוש לא עשה זאת חלילה כדי לצחוק עליהם, אלא כדי לרומם את עמנו הנבחר בעיני עצמו, וכך הרגשתי גם אני באותה נסיעה מיוון לארץ ישראל.

פנית אל הדיילים היוונים ושאלתי אותם: "האם אתם יוונים?"

"כן" השיבו הם מיד.

לקחתי את המנה הכשרה למהדרין מידי הדייל

במרה מפטירין

הפטרת השבוע:

"דני ושמוח". (זכריה ב-ד)

ומוסיפים ב' פסוקים מהפטרת "השמים כסא" ו"מחר חודש".

הקשר לפרשה: בהפטרה מוזכרת המנורה והנרות שראה הנביא זכריה, שהוא מעניינא דיומא; הדלקת הנרות בימי החנוכה.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

קלקול ללא שיעור

עוד חומרא גדולה יש בעוון לשון הרע, שהאדם רגיל לכופלו מאות ולפני פעמים בימי חייו, ואפילו חטא קל שנעשה פעמים רבות - נעשה חמור, כמו חוט דק הנכפל פעמים רבות, וכל שכן חטא זה שהוא חמור מצד עצמו ועוברים עליו בני אדם פעמים רבות מאד, ואינם מקבלים על עצמם כלל להשמר ממנו, שבדאי הקלקול הוא לאין שיעור.

בטוב טעם

טעמי מנהגי ישראל

בימי החנוכה נוהגים לחלק לילדים 'דמי חנוכה' והם נקראים 'מעות חנוכה'. הטעם לכך הוא; הואיל והיונים רצו לבטל תורה מישראל, לפיכך צריכים בימים אלה להגדיל תורה על ידי חיזוק ועידוד הילדים ללמוד תורה.

וכבר כתב רבינו הרמב"ם בהלכות תשובה (י. ה) "לפיכך כשמלמדין את הקטנים ואת הנשים וכלל עמי הארץ אין מלמדין אותן אלא לעבוד מיראה וכדי לקבל שכר עד שתרבה דעתן ויתחכמו חכמה יתירה".

ובפירושו למשנה (סנהדרין י. א) כתב הרמב"ם: "ואז יאמר לו רבו ללמוד פרשה זו או פרק זה ואתן לך דינר אחד או ב' דינרין, ובכך הוא קורא ומשתדל ליקח אותו הממון. ואותו הממון אצלו נכבד מן הלמוד, לפי שתכלית הלמוד אצלו הוא שיקח זההב שהבטיחוהו בו". ומטעם זה מחלקים לילדים דמי חנוכה כדי שיוסיפו בלימוד התורה.

מן האוצר

ממשתחו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

אור החנוכה כרמז למצות צדקה לעניים

האור של נרות החנוכה שאנו מדליקים בכל שנה מזכיר לנו את הפסוק (משלי י' ב') "צדקה תציל ממות".

שכאשר מסייע האדם לעני ואביון שעניו חשוכים, בין בגופו בין בממונו, הוא מדליק בו אור של חיים, אור של תקווה, שהרי מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, ועל ידי זה הוא נותן בו כח ומנוחה מטרדותיו.

והרמז בזה, דהנה **חנוכה** (עה"כ) עולה בגימטריא **כוח נדב**.

דהיינו כאשר האדם נדיב עם זולתו הרי הוא נוסך בו כוח ומדליק בתוכו אור של תקווה, ואם לאו ח"ו, הרי **חנוכה** רומז בגימטריא למילים **כוח גנב**. דהיינו, שכאשר סוגר האדם את ידיו מלעזור לאביונים, הרי הוא כאומר "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" (דברים י"ז ח'), וגוזל את האביון, שהרי הכסף והעשירות שייכים להקב"ה, והוא בחסדו נותן זאת בפקדון לאדם זה, כדי שיעזור לעניים ואביונים, ואם הוא מסרב וסוגר את ידיו הרי הוא ממש גנב.

ולדעת רבותינו המקובלים, חנוכה הוא הזמן שבו נסגרים ספרי חיים וספרי מתים. ואם כן זה הזמן הראוי להרבות בו בצדקה, שמא לא נתן דיו במשך השנה, והצדקה תציל ממות, ובזכותה יכתב לחיים טובים ולשלום, ועל ידי זה ידליק את הנרות עם שמן חנוכה, דהיינו, שיאיר את הנשמות הכבויות של העניים, שהרי "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ' כ"ז), זאת על ידי שיסייע להם בגופו ובממונו, ועל ידי כך ילך מחיל אל חיל.

ויסיף בכל יום להרבות יותר בצדקה להיות מוסיף והולך, בבחינת "נתן נתן לו ולא ירע לבבך" (דברים ט"ו י').

וקל וחומר שלא תהיה עינו צרה וימנע מלתת משהו לזולתו, וכשם שהקב"ה ממשיך ונותן לאדם גם כאשר אינו ראוי לכך, גם האדם לא ירע לבבו בנותנו, וימשיך תמיד להוסיף ולתת בלב שמח ובנפש חפצה. שהרי הוא רק ממלא שליחותו בזה, שהכסף והזהב נתנם הקב"ה בידו בפקדון כדי שיתנם לעניים ואביונים, והבן.

וזוהו סוד אור נרות החנוכה.

קולמוס הלב

פיוט לחנוכה מכ"ק רבי חיים פינטו הגדול זיע"א
סימן: אני חיים פינטו. נועם ימינך תסעדי

א-לי אַרומְמְנָהוּ. אֵין יחיד כִּיחודוֹ. נס לבְּנֵי מתְתִיָּהוּ. עֶשֶׂה פְּלֵא לְבַדּוֹ. פְּדָה עֲדָה נְדָה. מְלֵא אֶרֶץ כְּבוֹדוֹ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

נִוְעָצוּ יחד רְעָה. הַיְּנִינִים עֲלֵינוּ. מִצֹּת א-ל גְּדוֹל דַּעְהָ. לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ. אָנוּ קִמְנוּ שִׁשְׁנוּ. גְּבַר חֲסֵדוֹ עֲלֵינוּ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

יְנִינִים בֵּית א-ל בָּאוּ. טְמֵאוּ הַשְּׁמַיִם. בְּדָקוּ וְהִנֵּה מִצָּאוּ. פֶּךְ מִפְּכִים קִטְנִים. אֲטוּם חֲתוּם סְתוּם. כִּהֵן כּוֹנְנָה יָדוֹ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

חֲלַק וְשַׁעִיר לְיָלָה. אַחַת לְבַד הִיָּה בּוֹ. בְּרַפְתָּ נוֹכָא עֲלֵיָּהָ, שְׁרַתָּה תוֹךְ הַנְּשָׂאָר בּוֹ. קָמוּ עֲצָמוּ עִמּוֹ. קָמוּ וַיִּתְעוֹדְדוּ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

יְחִיד מְסַר גְּבוּרִים, בְּיַד אִישִׁים חֲלָשִׁים. קָרַן יִשְׂרָאֵל הַרִים. עַל הַצָּרִים הַנוֹגְשִׁים. אֶפְלוּ כְּלוּ נֶפְלוּ, נִגְרָשׁוּ וְשׁוֹדְדוּ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

יְמִים אֱלֹה נִקְבְּעוּ, בְּהִלָּל וּבְהוֹדָאָה. כִּי נִפְשׁוֹתֵם נוֹשְׁעוּ. מִיַּד צָר גָּאָה גָּאָה. חִילוּ גִילוּ סִלוּ. לְא-ל גְּדוֹל כְּבוֹדוֹ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

מְשִׁתָּה וְשִׁמְחָה יִהְיוּ בָם. מְטַעֲמִים אֲמוּרִים. הַנְּרוֹת הֵם חַיּוּבִים. נַעֲשִׂים וְנִזְכָּרִים. צָאוּ בָאוּ רָאוּ. הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְמָדוּ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

פְּתִילוֹת יְחַד לְמֶנּוּ. טוֹב טַעֲמָם וְנִימוּקָם בְּמִסְפַּר לוֹ יִמְנֶנוּ. כִּי בֵן דִּינָם וְחוּקָם. שְׁמָרוּ הוֹרוּ עֲזָרוּ. אֲשֶׁר לֹא תִשְׁיֵג יָדוֹ.

הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.

פלגי מים

ימי החנוכה ושמחת חנוכה המזבח מהווים בסיס וזכר למהותו של תורת החינוך היהודי מכמה זוויות. ביריעה זו נציג זווית דקדוקית שממנה נגזר השם 'חינוך', וממנו נקיש למהות החינוך ודרך התורה הקדושה בחינוך הבנים.

את המושג 'חינוך' אנו פוגשים לראשונה בספר בראשית (יד. יד) "וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו". וכפי שמפרש רש"י הקדוש: "הוא לשון התחלת כניסת האדם או כלי לאומנות שהוא עתיד לעמוד בה וכן 'חונך לנער' 'חנוכה המזבח'. 'חנוכה הבית'".

מדבריו של רש"י אנו למדים כי השם 'חינוך' ו'חנוכה הבית' מענין אחד הם, שמשמעותם התחלת הכניסה לקביעות, קביעות שתתקיים זמן רב כפי שהונח מההתחלה. כפי ששלמה המלך אמר "חונך לנער על פי דרכו - גם כי יזקין לא יסור ממנה".

מי מאיתנו שהשתתף במעמד 'חנוכה הבית' בודאי הבחין בשמחה השורה על בעל הבית. שמחה זו על שום מה? על שום התחלת הכניסה לקביעות. הבית, מעבר לארבע קירותיו ותקרתו, משמש כבסיס ליציבותו של האדם בחייו הפרטיים, ליציבותו הגופנית והנפשית. היציבות והקביעות היא הכרחית בחיי האדם, שזקוק לפגוש את בני משפחתו במקום קבוע וליצור עם מערכת יחסים קבועה. בביתו הוא מניח את חפציו האישיים בסדר קבוע, ושם הוא מוצא מרגוע לנפשו.

הילד בשלב חינוכו נחשב כחתן המצוות, ועלינו להראות לו רק את החיות והשמחה שבקיום המצוות, מבלי להעמידו בפני הקשיים הניצבים באורח החיים היהודי.

בתקופת הילדות עלינו כאמור להדגיש את הטובה והשלמות שהמצוות נותנות לאדם, יותר מאשר את העול והקושי שבקיומם. מי שמבקש לפתוח את נפשו של הילד לדברים חדשים, עושה זאת על ידי הרגשת שמחה. טבעו של הילד שהוא שוחר שמחה, ומכיון שכן הנהגות ומצוות שנרכשו מתוך חוויות שמחה הרי הם נקבעים בנפשו לאורך ימים. לעומת חוויות מכבידות ומעציבות שהן נדחות מעולמו הנבנה של הילד.

דברים אלו אמורים כלפי הימים הנוראים, שבבסיסם הם ימי יראה מעומק הדין וקבלת עול מלכות שמים. בימים אלו, למשל, תהיה המשימה העיקרית להדגיש את החוויה הנעימה שבימים אלו; סימני החג, תשליך, שמיעת קול השופר, לצד הגיבוש המשפחתי שבסעודות החג.

תפיסה זו תלווה אותנו גם ליום השבת שבה הילד יחוש את החוייה השלימה שבסעודות השבת, לצד ההנעמה שעלינו להקרין לילד בל"ט מלאכות השבת שנאסרו עלינו, וחלקם אף מונעים ממנו לשחק כאוות נפשו. בשימת לב ראויה ניתן להרגיל את הילד להתגבר על הקשיים העומדים בפניו בקיום שמירת השבת, ולצייר לפניו את הטוב והעריבות שיזכה לה בעבור שמירת שבת כהלכתה (ע"פ הספר 'אהל יעקב ולאה').

זהו איפוא מהותו של חג החנוכה, להנחיל לנו את הזכרון שכל התחלת הכניסה לקביעות מחוייבת שתלווה בשמחה ובעריבות. הדבר נכון כלפי שמחת חנוכה הבית, לחינוך הבנים, ולשאר ההתחלות החשובות בחיים.

רצוננו להרחיב עוד ועוד ביריעה זו, אך לקוצר היריעה נסתפק בשורות אלו, ובעזרת השי"ת בבוא העת נרחיב עוד.

המושג והשמחה ב'חנוכה הבית' מתייחסת לשלב המכריע בחיי האדם; הוא נכנס לביתו ומתחיל מערכת חיים קבועה שעתידה להביא לו טובה וברכה. הסיבה לשמחה בתחילת הכניסה, היא התקוה לשלמות שתצמח לאדם במקום קביעותו.

דברים אלו מבוארים בדברי רבינו הרמב"ם בהקדמה להלכות מלכים, שם הוא מטעים את הפטור מחובת הגיוס למלחמה לזה שבנה בית חדש: "להיות מארס ובונה בנין ונוטע כרם שמחים בקנינם שנה תמימה".

מנקודת מבט תורנית, מארש אשה ובונה בית חדש שווים הם לענין היציאה למלחמה; שניהם נמצאים בתחילת הכניסה למערכת חיים חדשה. התקשרות קבועה זו, אינה יכולה להיעשות בהיעדר השמחה והשלווה. השמחה היא כלי הנפש שבכוחה האדם מרחיב את דעתו ומתקשר למערכת חיים חדשה. לולי השמחה שבתחילת הכניסה לקביעות, לא תתקבל הקביעות על הנפש והבית יהיה זר לה גם בעתיד.

להקנות חוויות שמחות

וכעת הבה ונשליך את הכניסה לקביעות שבשמחת חנוכה הבית, כלפי חינוך הבנים, לתחילת הכניסה של הילד לקביעות בשמירה על אורח חיים יהודי ובקיום התורה ומצוותיה.

בזמן החינוך הילד מסתגל לחיי המצוות ורוכש כלים והרגלים הדרושים לקיום חיי תורה. השלה הזה של התקשרות הנפש עם המצוות אינו נעשה אלא על מתוך שמחה והרגשת הטוב והנעימות שהמצוות מעניקות לנו, כאמור הכתוב (דברים ו. כד) "ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' א-להינו לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה".

בדיוק כפי שהחתן שש ושמש ביום חופתו, מקפץ ומפזז שזכה להגיע ליום שמחת נישואיו ולא שוקע במחשבות על עתידו, על פרנסתו, על שלום ביתו וכהנה וכהנה. כך גם

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

כאשר נסע רבי חיים זיע"א, בפעם הראשונה לערי מרוקו, שמע אחד מעשירי המקום על בואו של הרב וביקש לארח את הרב בביתו, כדי שהברכה תשרה בעסקיו. יצא אפוא העשיר והלך להקביל את פני הרב, הביאו לביתו וחלק לו כבוד גדול.

בכל יום ויום היו אנשי העיר באים לביתו של העשיר, ונותנים צדקה לרב. כך חלפו הימים, עד שרבי חיים זיע"א הוצרך להמשיך בדרכו. הרב נפרד לשלום ממארחו, והודה לו על מידת טובו ועל מצות הכנסת אורחים שקיים בו, ואף זכר אותו לטובה.

לאחר מספר שנים, שוב יצא רבי חיים זיע"א לעבר אותה עיר. הוא נזכר בעשיר ובאירוח הנעים שהעניק לו אז, ולכן ביקש גם עתה להתאכסן אצלו ימים אחדים. הגיע רבי חיים זיע"א לביתו של העשיר והוא נקש על הדלת. אך הוא הופתע לשמוע מבעל הבית, שהוא לא מעוניין לארח אותו בביתו. אפילו לעבור על מפתן הדלת, לא הניח לו העשיר.

לא עברו ימים מרובים, ומזלו של העשיר נהפך עליו. עסקיו התמוטטו, והוא הגיע עד פת לחם. הוא אף החל לפשוט יד והתפרנס מן הצדקה.

מעשה דומה אירע גם לעשיר אחר שלא נהג כשורה עם רבי חיים זיע"א. עסקיו נפלו והוא הגיע ממש עד פת לחם והחל להתפרנס מן הצדקה.

לאחר מספר שנים, הגיע למקום אחד משרי המלכות וביקר אצל אותו אדם. בהזדמנות זו ביקש מהשר שייבקש עליו רחמים אצל רבי חיים זיע"א, שיחזור למעמדו הקודם. ייעץ לו השר לבקש מחילה מרבי חיים זיע"א, ואכן רבי חיים זיע"א סלח ומחל לו, ומני אז ואילך התהפך מזלו של האיש לטובה והוא עלה שוב לגדולה.

מאז אותו מקרה, היה נוהג העשיר לחלק מתנות רבות לבית משפחת פינטו המעטירה.